Ч. 188. Львів, неділя дня 4. вересня (22. серпня) 1910. Річник XIV.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
з Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів; з висилкою двічи в тижни $5^1/_2$ доляра, або 10 рублів; з висилкою що суботи $4^1/_2$ доляра, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш. Бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о $5^1/_2$ год. по полудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« при ул. Оссоліньских ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Телефон Редакциї ч. 1484 — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Дипльоматичні зізди в Сольногороді і в Ішлю.

(X) З давен давна війшло вже в звичай, що новоіменовані керманичі заграничної політики представляють ся володарям тридержавного союза, а перед тим зустрічають ся із своїми товаришами. За сим звичаєм пішов також новий керманич італійскої загран. політики, маркіз Сан Джуліяно і зустрінув ся передовсім з ґр. Еренталем в Сольногороді. Півторагодинна нарада обидвох міністрів виявила повну згоду що до запоруки, яку тридержавний союз дає европейскому мирови і потвердила лише те, що вже давно десятками літ стверджено.

Однак сегодня окрім дипльоматичних і політичних керманичів вливають на політику держав неперечно і народні почуваня, на котрі політичні керманичі повинні звертати свою бачність, щоби народні почуваня не впливали некорисно на напрям заграничної політики. Отже як раз перед Сольногородским зіздом піднесено в італійскім дневникарстві жалі з того приводу, що деякі домаганя культурні австрийских Італійців все ще таки не полагоджені. Є се поодинскі голоси, котрі не є висловом поглядів загалу і тому они не можуть рішучо вплинати на постанови дипльоматичних керманичів, котрі не можуть і не повинні в своїх змаганях руководити ся хвилевими почуванями. Нема сумніву, що італійске народностне питанє в Австриї, котре є лише частиною великого питаня всїх народностий в Австриї, не є уладжене і що з того виринають всякі непорозуміня і роздратованя. Се очивидно не могло бути тайною також і для обидвох міністрів і неперечно було се предметом обопільних переговорів, щоби після спромоги довести до зближеня і порозуміня між італійским живлом з одного а німецким і славяньским з другого в австр. краях. Італійский керманич загран. політики міг впевнити ся, що в сїй справі змаганє австр. правительства йде до того, щоби взаємини уладити як найлїпше і що тут не може бути мови про яке небудь ворогованє проти Італійців.

Важним предметом переговорів між обидвома міністрами було очивидно східне питанє, хоч положенє на близькім сході значно вияснило ся в порівнаню з тим, яке було перед двома роками, коли ще не можна було мати певности, чи молода Туреччина зуміє завести у себе лад. Через те однак, що молода Туреччина зуміла опанувати дійсно Альбанію і Македонію, значно поправили ся відносини на близькім сході. Хоч між Австрию й Італією була переведена умова що до альбаньского питаня і тим усунено всякі підозри, всеж таки Італія побоювала ся тут якихсь окремих змагань з боку Австриї. Тепер міг Сан Джуліяно впевнити ся, що втихомиренє Македонії й Альбанії поступає дальше і що Австрия не має ніяких окремих думок в сїй справі. Обидва керманичі загр. політики могли також з иншого боку впевнити ся, що втихомиренє Альбанії і Македонії поступає дальше послїдовно, а іменно ґр. Еренталь на зустрічі в Марієнбаді з великим везиром турецким Гаккі-башою а Сан Джуліяно в переговорах з Венізельосом, призначеним імовірно на грецкого міністра-предсїдника. Отже з боку турецкого і грецкого державника могли обидва міністри одержати певні пояснення.

Зїзд в Ішлю ще близше пояснив і потвердив згоду обидвох держав що до заграничної політики, а високе відзначенє, яким цїсар надїлив італійского міністра і письмо короля Виктора Емануїла до цїсаря і телєґрафічна подяка цїсаря вказують на скріпленє тїсного приязного союза між обидвома державами.

Допись з Чортківщини.

(В справі старої церкви в Вигнанці — увага нашим галицким і центральним консерваторам в небудь).

В 1909. році центральна комісия для охорони старинностий штуки і історичних памятників оголосила через Ординарият оповіщенє, щоби берегти добре дахи церков і веж а крім того було нераз вже оголошене, щоби о лихім стані цінних що до штуки церков доносити властям, та все те лише на папері, бо в практиці оно зовсім инакше виглядає.

От їду я через Чортків, вступив случайно до міста, та по дорозї вразила мене одна річ а то в Вигнанці стара деревяна церков. Прекрасна будівля єї із трома вежами хилить ся вже,

О. П. А. Шеґан (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудник.

Оповіданє із записок ірляндского пароха.

Переклав *Володимир Держирука.*

(Дальше).

Можна тільки догадувати ся, що о. Лєтбі пережив сего вечера.

Повідомив я Лїзу, щоб прийшов до мене конче і пересидів у мене аж до виїзду немилих гостий. І дійсно виїхали скорше, чим можна було думати та тимчасом стали причиною кількох ревних і характеристичних сцен.

Отсе, коли нарід дізнав ся, о що тут ходить, зросло обуренє на дівчата, що викликали першу неохоту в робітні, до сеї міри, що вони мусїли утїкати з парохії а опісля виїхати, як обіцяли, до Америки. Як головні їх вороги виступили саме ті, що викрикували проти дівчат, жадних праці і причинили ся до остаточного замкненя робітні. В два дні по відїзді нотарів одна стара жінка, що від кількох літ не покидала ліжка по причині ревматизму, вибрала ся до села і на сусїдськім возї приплентала ся до мойого мешканя.

О. Лєтбі був неприсутний, бо утїкав тепер над морський берг або в гори по Службі Божій і по снїданю, а вертав аж вечерами.

З трудом переплала Олена Касіді — так звала ся старушка — поріг моеї кімнати. В першій хвилї налякала мене її поява, опісля спитав я:

— Чи се ви, Олена, чи нї?

— Розумієть ся, ваша всечесність, що се мої старі кости. Волочу ся так аж з моєї хатини в Мільроні.

— Но, но! Я не надіяв ся, що ви у вашім житї відбудете ще одну проїздку до Кільронану.

— І я так гадала, отче, та Бог післав менї силу, щоби я могла приплентати ся сюди в днях смутку.

— Щож стало ся, Олено? Повинні ви дякувати Богу, що дозволив вам знов рухати ногами.

— Е, ваша всечесність, я волїла би, щоби моє тїло спочивало вже в студеній могилї а не діждало ся таких сумних хвиль. Добрий мій пан, мій добродій в такій журбі а ніхто йому не помагає.

— Маєте може на увазї журбу о. Лєтбі?

— А щож иншого, коли вільно спитати? І я мала би діждати, щоби мого добродія замкнули у вязниці, щоби він лежав на камінній долівці і не мав нічого крім чорного хлїба і гнилої води?

Воркотїла так до себе, опісля витягнула з пазухи якийсь клунок червоний і почала його розвивати на столї, мов мумію. Глядів я з цікавостю, як розвивала шматину за шматиною і як вкінци показала ся пачка сїрого паперу. Цїлий час Олена не переставала журити ся судьбою безталанного сьвященика. Все однак кінчить ся в сїм житю, скінчило ся отже розвиванє оригінальної калитки. По остаточнім розвиненю побачив я жменю звинених банкнотів, золоті монети і трохи срібла.

— Небагато тут є, отче, се ціле моє майно. Дайте се доброму панови або тим вороженькам, що взяли йому хату... Нехай відчеплять ся від нього!

— На кождий случай, Олено, тут за багато гроший, щоби така бідна жінка, як ви могла з ними розстати ся.

— Колиб було і десять мілїонів разів більше, то і тоді віддала би я чесному добродієви і сьвященикови. А хто, як не він прийшов до моєї самітної хатини, остатньої зими, в часї метелиці і дощу і сказав до мене: „А де ваш самовар, бабуню?“ А самовара не було. А він взяв бляшане, почорнїле начинє, налив води, заварив, насипав чаю і подав менї, опісля підложив сильну руку під подушку, підвів мене і каже: „Не треба себе голодом морити, бабуню, пийте чайок!“ А далї крутив ся по хатї, порядкував все, а я приглядала ся і благословила його в серцю. І сей чоловік має тепер бути без кавалка хлїба і без теплої страви? Скажіть менї отче, кілько там того є? — додала зміняючи мову. — Бо я все гадала, що наші сьвященики жиють вигідно в Кільронанї, тимчасом, як бачу, нинї і часи злї і люди лихі!

Цїлої мови вимови і запевненя треба було, щоби пересьвідчити старуху, що о. Лєтбі ще не є у вязниці, і що там певно не буде. Колиж я зібрав розсипані по столї гроші і віддав їй, глянула на мене не із сумом, але з виразом ураженої гордости. Вкінци, пригноблена, поплентала ся знов до самітної хатини.

Пізною годиною, як о. Лєтбі вернув на обід, розказав я йому цїлу подію. Се його дуже зворушило.

(Дальше буде).

бані з хрестами покривлені, дах діравий, як решето, піддаше опало, дах дубовий гнис, словом звалища із прекрасної церкви. Пощо она стоїть так на сьміх людям, бо се вже таки і некрасно для самих консерваторів, що не позволяють її розібрати, тай і не поправляють. Волять хиба, щоби зогнила або завалила ся і наробила деякого каліцтва. Таксамо і дзвінниця, яка ціла є дерев'яна, та стоїть таки зараз біля головного гостинця і може в разї вітру упасти на дорогу. Чиж не лучше її або розібрати або виєднати підмогу на єї поправу і покритє даху, бо шкода для гр. кат. громади тих кілька сот корон, які не тілько що запропастять ся, як остане церков так дальше, але до того без цілью ще оплачуєсь певно асекурацию, хоч би по 10 К річно то за десять літь робить 100 К. Отже, чи би наші власти не занялись нею і не дали пропадати штуці тай не позваляли іновірцям посьміхатись з рускої церкви. Кількакратні доношеня до властий о лихім стані церкви нічого не помагають. А зачувати, що єї мають перенести із Вигнанки до Чорткова. Як кулею в пліт трафлять. Таже в Чорткові є дерев'яна церков вже а пощо ще другої? Там треба величавої церкви мурованої а не деревяної маленької. От поглянути вистарчить на костел, який могучий, прекрасний на виднoцї, а церков руска в завулках до яких треба йти, уличками брудними і вонюючими. Ледво удалось мені єї відшукати, так десь схована.

Тож нам Русинам треба дивитись на латинників в тім згляді і будувати мурованої церкви на виднoцї. Площа, де стоїть теперішня стара церква у Вигнанцї, є прекрасна, при головнім гостинцї на виднoцї, не забудована, окружена деревами зеленим неначе вінком, тож нехайби она і там лишилась лише, щоби подбали добрі люди та не дали їй упасти, а щоби її сейчас направили, дали инший дах, піддаше і т. д. а штука, про яку всім і нам Русинам і консерваторам ходить, зискає чимало. На Поділю ся церков є здаєсь одинокою свого рода, тому би конечно треба всїми силами її підтримати як найдовше. У чужих людий, коли би лишив ся такий забуток штуки, то би єго сейчас не знав за які суми грошеві піддержали а у нас жаль хиба казати.

Власти байдужні, консерватори також не дивлять ся в той бік, тай і сьвященики не дуже то дбають про своє рідне, а власне дляти того, що рідне, повинні всїми силами піддержати для памяти грядучих поколїнь, які теперішне недбальство всїх покликаних чинників до піддержаня старинних будівель і штуки можуть назвати справедшно варварством на цінних забитках старини.

В церкві в Вигнанцї повинні бути також і деякі ще цінні річи із образів або іконостасу, о чім мені не відомо, а я певний, що там є не одна річ цінна і дорога на вагу золота для знавців штуки, але можна сподіватись, що коли про зверхний вигляд старої церкви так всї забули, то тим більше про цінні образи і ікони. Верх церкви діравий, поломаний, представляє вигляд страшний, а образи певно на купі поломані в порості. От так я бачив дещо тай описав в пригадку нашим добрим опікунам штуки, тай для ширшої публики, щоби знали всї, як нашими сьвятощами і штукою занимають ся они, та їх поневіряють.

Переїзжий.

Огляд часописий.

(*А. А. Стахович про відносини Поляків до москвофілів і Українців та про москвичів і їх роботу в Австриї з окрема*).

(Конець).

В дальшім своїм виводї розкриває нам п А. Стахович внутрішні події посеред „стариковъ“ і „новокурсниковъ“ і оповідає, як уродила ся „Прикарп. Русь“ і як прийшло до розлому між обома москвофільскими таборами, а при тім зовсім виразно вказує жерела „пособій“. Се такі цікаві вияви, що годить ся їх in aeternam rei memoriam завести в нашу лїтопись. Ось п. Стахович пише про се так:

„Вслѣдствіе этого распря между этими практическими и реальными политиками и радикалами, предводительствуемыми гр. Бобринскимъ и Дудыкевичемъ, продолжала усиливатся. Весною 1909 года въ Москву на гоголевскія торжества пріѣхала очень многочисленная депутація отъ галицкихъ русскихъ. Изъ Москвы они проѣхали въ Петроградъ, гдѣ подъ предсѣдательствомъ графа Бобринскаго имѣли рядъ совѣщаній, на которыхъ сторонники Дудыкевича окончательно рѣшили отдѣлиться отъ „стариковъ“ съ ихъ старою газетою „Галичаниномъ“ и основать особый печатный органъ, который долженъ ввести „новый курсъ“ политики истинно-русской партіи въ Галиціи. Осенью того же года стала выходить въ Львовѣ вторая русская газета на чисто русскомъ литературномъ языкѣ, упомянутая выше „П р и к а р п а т с к а я Р у с ь“. Отъ очень многихъ я выслушалъ категорическія завѣренія, что с р е д с т в а, и п р и т о м ъ д о в о л ь н о к р у п н ы я, н а и з д а н і е э т о й г а з е т ы б ы л и д о с т а в л е н ы г р. Б о б р и н с к и м ъ“.

Відтак оповідає п. Стахович, що наслідком вмішаня ґр. Бобриньского „старики“ вельми ремствують на него, що він довів до розлому та що через те „большинство „старорусcовъ“ примкнуло къ направленію „новокурсниковъ“. Яркость и радикализмъ программы имѣетъ всегда успѣхъ въ широкихъ массахъ. Имѣя въ виду давнишнюю и почтенную дѣятельность, а также вполнѣ установившуюся репутацію наиболѣе талантливыхъ и мудрыхъ политическихъ дѣятелей, такихъ лицъ, какъ упомянутые депутаты: Король, Давидякъ, Глѣбовицкій и покойный, много лѣтъ издававшій и редактировавшій „Галичанинъ“ О. Марковъ, — у меня не могло не составиться убѣжденіе, что противниками „новокурсниковъ“ является наиболѣе зрѣлая и видная въ смыслѣ политической опытности часть „старо-руссовъ“, — такъ сказать, цвѣтъ ихъ политическихъ дѣятелей. Но считаю нужнымъ отмѣтить, что п о д а в л я ю щ е е б о л ь ш и н с т в о, е с л и н е п о л н о с т ь ю, в с я м о л о д е ж ь п р и м к н у л а к ъ „н о в о к у р с н и к а м ъ“ и э т и м ъ п р и д а л а э т о м у н а п р а в л е н і ю м н о г о а к т и в н о с т и и э н е р г і и в ъ д ѣ я т е л ь н о с т и п а р т і и н а м ѣ с т а х ъ. Какъ „старо-руссы“, такъ и „украинцы“, давно уже, и особенно за послѣднее время, развили въ деревняхъ усиленную организаціонную дѣятельность для поднятія культурности, самодѣятельности и экономическаго благосостоянія деревенскаго населенія. Они устраиваютъ вП деревняхъ библіотеки, читальни, пожарныя-гимнастическія дружины, сельскіе оркестры, въ широкихъ размѣрахъ кредитная товарищества, общественныя лавки и за послѣднее время очень много товариществъ молочныхъ-маслодѣленъ („Молочныя сполки“). Часто инициаторами и главнѣйшими дѣятелями въ этомъ направленіи является мѣстное духовенство, но нельзя не признать, что неоцѣнимыми ихъ помощниками и главными дѣятелями въ пропагандѣ и правильной постановкѣ являются представители „старорусской“ интеллигентной молодежи студенчества и д а ж е г и м н а з и с т о в ъ. Понятно, что названныя организаціи, хотя имѣютъ въ виду культурныя и экономическія цѣли, должны имѣть большое значеніе для политическаго успѣха партіи, къ которой принадлежатъ ихъ организаторы. Это обстоятельство, конечно, должно придать много силъ „новокурсникамъ“.

„Въ виду этихъ обстоятельствъ, а также сознанія ослабленія партіи отъ расколовъ при и безъ того почти непосильной „старорусамъ“ борьбѣ на два фронта — противъ поляковъ и „украинцевъ“, можно съ нѣкоторою увѣренностью предположить, что расколъ этотъ будетъ не очень продолжителенъ, и къ б л и ж а й ш и м ъ в ы б о р а м ъ п а р т і я в н о в ь о б ъ е д и н и т с я, о с о б е н н о е с л и г р. Б о б р и н с к і й п р е к р а т и т ъ с в о е н е п р о ш е н н о е в м ѣ ш а т е л ь с т в о в ъ г а л и ц к і я д ѣ л а.

„Многіе имѣютъ основаніе на это разсчитывать, такъ какъ п р и т о к ъ д е н е ж н ы х ъ с р е д с т в ъ о т ъ н е г о и ч е р е з ъ н е г о з а п о с л ѣ д н е е в р е м я с и л ь н о с о к р а т и л с я“.

Таким способом маємо пояснене, яке не може підлягати найменшому сумнївови, яким способом зродила ся і з яких жерел живить ся „Прикарп. Русь“ і весь рух новокурсних москвичів. Замітно однак, що „притокъ денегъ за послѣднее время с и л ь н о с о к р а т и л с я“ і се також може причинити ся до того, що обидва табори злучать ся разом, бо се за коштовна річ і для Росиї, пособляти двом таборам.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Довірочні наради в Сольгородї між ґр. Еренталем і маркізом ді Сан Джуліяно відбували ся в продовженю дня 31. с. м. Оба міністри мають бути вельми вдоволені з висліду сих переговорів, як впевняють особи з їх окруженя. Італїйський міністер заграниці міг переконати ся, як велику вагу прикладає ґр. Еренталь до скріпленя добрих відносин між Італією і Австро-Угорщиною. Можна отже сподївати ся, що стріча в Сольгородї справдї причинить ся до скріпленя союзних відносин між обома державами. По полудни відїхали оба міністри до Ішлю, де Сан Джуліяно має представити ся цїсареви. В дипльоматичних кругах кажуть, що ще протягом сеї осени поїде ґр. Еренталь у відвідини до Сан Джуліяна, а стріча наступить, здаєть ся в Венеції.

Переговори коаліцийних сторонництв Хорватії в справі утвореня правительственного сторонництва не довели доси і здаєть ся не доведуть до нїчого. По всякій імовірности повстане нове виданє сербско-хорватської коаліції, а не, як сего хоче бан Томашич, правительствене сторонництво о одноцїльній програмі.

Заграниця.

З нагоди проголошеня Чорногори королївством вислав цїсар Франц Йосиф до короля Николи такі желаня: „Власне одержав я вість про те, що Ваша Милість проголосили Чорногору королївством. Складаючи з сеї нагоди желаня Вашій Милости, поновляю запевнене моїх чувств приязни і мої бажаня гаразду для Вашої Милости та королївского дому“.

Перскі бахтияри вельми невдоволені з Сердар Ассада, позаяк він стремить правдоподібно до реґенції або до диктатури. Сердар Ассад і Єфрем скликали збори мулягів і купців та зажадали від них письменного признаня для поведеня правительства.

Грецкий посол в Царгородї, Ґріпаріс, відбув довшу розмову з міністром заграниці Ріфаат-башою, жалуючи ся на ріжні прикрі події з нагоди бойкоту. Кажуть, що міністер заграниці не таїв невдоволеня Порто з нагоди виборів до грецких народних зборів і по причині замотаного положеня, яке они споводували. Ґріпаріс пояснив постанови грецкого виборчого закона, який дає виборцям повну свободу у виборі кандидатів.

Анґлії грозить в Індиях велика небезпека, яка може мати велике значінє для всесьвітної політики. Після замішань, які спричинив єгипетский националїзм, прокинув ся знов індийский националїзм, який початками сягає ще 1885. р. Після останніх вістий викрито в Індиях грізний националїстичний і революційний комплєт проти британьского панованя. Єго цїлию було викликати загальне повстанє і справити дрібній громадці чужинців, що володїють 300 міліонами тубольців, „індийску вечірню“, лише на більші розміри. Індийский националїзм зробив в останніх лїтах незвичайні поступи, позискавши для себе найзначнїйші стани в краю, особливо виховані по европейски, а котрих діяльні проводирі перебувають за границею, особливо в Парижі. В Індиях єствує орґанїзація, вельми розгалужена, яка розпоряджає капіталами, оружем і потрібними припасами. Она стремить не лише до автономії, але до цїлковитої независимости від Анґлії та до прогнаня чужинців. „Індії для Індийців!“ Се їх девіза. Від часу грізного повстаня Сапоїв з перед пятьдесяти лїт не мала Анґлія ще так тяжких часів в Індиях, як тепер.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Бгафії м.; римо-кат.: Йоахима. — В понеділок: руско-кат.: Іринея м.; римо кат.: Вавжиньца б. — Вівторок: руско-кат.: Евтиха м.; римо-кат.: Захария.

— **Руский народний театр** розпочав представленя в Тернополі в салі „Міщаньского Брацтва“. З Тернополя поїде до Львова, Перемишля, Ярослава, Самбора, Дрогобича, Стрия і Станіслава. Дирекция театру повідомляє, що в сїм зимовім сезоні появлять ся на сцені нашого театру перш усього отсї новости: „Лиха искра поле спалить а сама щезне“, драма в 5 дїях Карпенка Карого; „Зайдиголова“, народний образ в 4 дїях М. Л. Кропивницкого; „Гануся“, драма Гавптмана в перекладї Б. Крушельницкого; „Концерт“, комедия Бара в перекладї Ф. Коковского: „Міра Ефрос“, штука з жидівского житя в 4 дїях Я. Ґордіна; „Сатана“, драма в 4 дїях Я. Ґордіца; „Уайфун“, сензацийна штука з житя Японців М. Лєндєля в перекладї Й. Стадника; „Новий мір“, драма в 4 дїях Барета в перекладї И. Стадника (до котрої дирекция ладить нову велику виставу). — З опер виставить театр „Травяту“ (в перекладї Ф. Коковского); „Паяци“ (в перекладї Ст. Чарнецкого) і „Роксоляну“, оперу Січиньского, котрої інструментация вже на покінченю. Головну партию у всїх тих операх співати буде пані Ф. Лопатиньска.

— **Доповняючі вибори** соймового посла в Стрийщині відбудуть ся вівторок дня 6. с. м.

— **Росийске шпіґуньство.** Поліцийний комісарят в Бродах спіймав Володимира Захарова, рос. урядника зелїзничого з Радивиллова, і Івана Ворволука, пачкаря з Суходіл під Радивилловом, котрі прибули в шпіґуньских цїлях до Галичини. Обох відставлено до окружного суду в Золочеві.

— **Нові стокоронізки** не мають щастя, бо Мадяри не хочуть їх приймати тому, що в мадярскім текстї є одна похибка і жадають нового поправного видання.

— **Новим актом „насилія“** називає „Прикарпатская“ в дописи з Бродів непринимане учеників до ґімназиї, котрі в родоводах подали свою рідну мову яко „rosyjską“. Таких „мальчиков“ мало бути коло 90, очивидно вихованків бурси Еффіновича. Ті ученики діставши відповідь від директора: „Jeśli ty moskal, to idź do Rosyi!“ принесли відтак родоводи без подання матерної мови, але і сего родовода дирекция не могла приняти. Кацапский нарибок а властиво старі ренеґати, мусїли признати в родоводах яко матерну мову руску. В тій самій дописи жалують ся брідскі москвичі, що власти не хочуть давати перепусток до Росиї, отже не можна дістати ся до Почаєва. Бідні ті кацапенята!

— **Протести Крохмальних.** В Філядельфії, осїдку Преосьв. Еп. Ортиньского, є православним батюшкою звісний ренеґат Крохмальний з Галичини. За его почином відбуло ся дня 24. липця с. р. віче „москвичів“, таких самих як „атєц“ Крохмальний. Реферував сам батюшка і поставив резолюциї проти „уничтоженія величественнаго обряда восточнаго“ і „латинизациі“ гр. Шептицкимъ і К-о“ а дальше проти приняття в спис горожан Звдин. Держав, епископа Ортиньского „дѣйствующаго во вредъ русскому народу и чрезъ это самое и во вредъ державѣ“. Цїкаве порівнанє. Жменя кацапів а Зъединені Держави, се саме так як муха а віл.

— **Русини в Новім Саччи** скликали були дня 20. липня с. р. нараду в справі тамошної укр. бурси, що до збільшення числа еї питомців і що до еї материяльного обезпечення. Вибрано тодї шкільний комітет, зложений з 23 осіб, якого головою став п. Вас. Яворский, а заст. голови о. Мих. Дороцкий, о. Вас. Смольницкий і п. Г. Филипчак. З тої справи Sł. p. робить тепер замах новосандецких Русинів на польский стан посїдання і виводить такі сьмішно глупі висновки, які могли би надавати ся до Śmigus-a, але не до поважного дневника, яким уважає себе Sł. p. „Dziś Rusini hajdamackie swięcą noże na nasz naród — пише Sł. p. в ч. 408 — który ani w przeszłości ani obecnie żadnej krzywdy im nie czyni. Rozhulały się przeciw nam najdziksze instynkty ruskie, pobudzane zresztą silnie prądami z zewnątrz, a mybyśmy mieli cicho siedzieć i nie drażnić?“ і т. д.

— **Худобяча пошесть.** В 21 повітах Галичини появила ся у рогатої худоби пошесть прищиці, через що намісництво замкнуло в тих повітах торги на худобу. Сю пошесть стверджено в повітах: Бохня (в 2 місцевостях), Богородчани (1), Борщів (1), Домброва (7), Долина (20), Дрогобич (2), Ярослав (2), Кольбушева (2), Калуш (4), Краків (2), Ланьцут (2), Мєлєц (6), Ніско (2), Перемишль (1), Рогатин (4), Ряшів (1), Снятин (1), Стрий (15), Тарнобжеґ (17), Тарнів (1), Жидачів (5), Львів (1 — Богданівка).

— **Катастрофи.** В місцевости Бач коло Колошвару на Угорщині буря з хмароломом завалила 70 домів, причім мало згинути багато людий. Много сїл стоїть під водою. — На стациї Тальгайм в Каринтиї зударив ся поспішний поїзд з товаровим. Один подорожний легко ранений. Кілька возів розторощило ся.

— **Готелева служба орґанізує ся.** Намісництво затвердило статут (польский) новозаложеного товариства у Львові п. н. „Союз портиєрів і готелевого персоналу для Галичини разом з Вел. Княз. краківским“. Метою тов-а є всестороння поміч своїм членам. Перші загальні збори будуть 15. с. м. м о 9. год. веч. в льокалї при Ринку ч. 12.

— **Жертва всепольских терористів.** Слїдство переведене проти Трудновского, убийника Рибака в Кракові, виказало, що Рибак не був аґентом росийскої охрани. Сьвідки зізнали, що родина Рибаків жила в великім убожестві. Рибак нї пив, нї грав в карти, не курив; его жінка хора на груздавку, не мала наймички, сама прала, варила. Рибак мав всего одно убранє, а до домовини вложено его в чужій, дарованій одїжи. Твердженє отже Трудновского, що Рибак діставав 500 рублів місячно від варшавскої охрани, є неправдиве, бо деж би він ті гроші подів, коли анї не видав їх, анї не лишив нїякої готівки. Доносить се крак. Głos Narodu.

— **Населенє Нового Йорку** числить тепер 4.766.000 душ се є о 1,329.000 більше чим в 1900 роцї.

— **Фотоґрафічна різьба.** Один молодий електротехнїк з Кремони винайшов спосіб механїчної різьби при помочи фотоґрафічного апарату і електрики. Позованє триває дві секунди, а потім відповідні кислоти вижерають різьбу в плястилїнї. Винахід поки що остає тайною.

— **„Чесний“ інспектор поліциї.** На стацию в Ліонї прибула дня 15. серпня з Буенос-Айрес 33-лїтна Иоанна Кане і крутила ся по стациї через три дни, напастуючи без причини стацийний персонал. Коли пізнано, що се походить із помішання ума, один із зелїзничих функционарів завів еї до стацийного комісарияту поліциї і там віддав еї в руки інспектора Августа Роберта. По переслуханю хорої, перешукав інспектор, як то є звичаєм, еї кишенї. В кишенї находило ся 31.600 франків. Будучи певним, що крадїж не виявить ся, присвоїв собі інспектор цїлу ту суму. Панну Кане відставлеоо потім до заведеня божевільних і там віддано під лїкарску опіку. В часї обсервациї прийшла у нещасливої хорої ясна хвиля і она обвинила інспектора о крадїж 10.000 франків. Маючи дані, хотяй і непевні, взяв ся директор поліциї Генніон зручно до переслухання інспектора і тодї виявило ся, що інспектор є справдї злодієм, та що педужа мала слушність, обвиняючи его о крадїж. Нечесний інспектор дістав ся за свій злочин під ключ.

— **Муха** є найнебезпечнїйшою, так сказатиб, „звіриною“ на сьвітї. Др. Яксон подає, що муха носить з собою кілька мілїонів бацилїв ріжних недуг, як тифу, дифтериї, груздавки, холєри, віспи і т. д. Мухи розплоджують ся незвичайно швидко, а так само скоро збирають на собі бацилї.

— **Огонь.** В Івачеві, зборівского повіта, згоріло дня 28. серпня 37 господарств зі всїма будинками і припасами збіжа. Шкода виносить коло 40.000 К. Три господарі не були обезпечені.

Тернє.

Дай Боже, нам власний унїверситет,
а в нїм професорів, котрі би учили;
до того студентів і їх комітет,
щоби всї сю школу на правду кінчили!

Дай Боже, щоб ви, мої товариші,
книжки, не бровнїнґи, до школи носили
і мали свій хлїб та спокій для душі
та жертви для жертв, як дїди, не просили!

Оповістки.

— **Дирекция шкіл Руского Товариства педаґоґічного у Львові** (ул. Мохнацкого ч. 12) подає отсим до відома, що в сїм роцї шкільнім буде ведений при школах Товариства: І. Курс неграмотних в 3 віддїлах зовсїм безплатно. II. Для учениць львівских польских шкіл курси рускої історії і висший курс рускої мови і лїтератури рівнож безплатний. III. Курс початкової науки німецкої мови для служби за малою винагородою. Зголошення на сї курси приймає Дирекция шкіл Р. Т. П. ул. Мохнацкого ч. 12 кождого дня в шкільних годинах.

— **З львівского унїверситету.** Цїсар іменував д-ра Стан. Цїшецкого надзвичайним професором етнольоґії на унїверситетї у Львові.

— **З Тернополя.** Пригадуємо, що збори в справі першої галицко-рускої фабрики паперців і туток »Згода« в Збаражи Евг. Билиньского, котра переходить на народну, відбудуть ся дня 8. вересня с. р. о 5. год. по полудни в салї „Рускої Бесїди в Тернополї. Запрошуємо на них всїх, що тою справою інтересують ся. — *Комітет.*

— **З почти.** Дня 1. вересня 1910 заведено в Залїсю і в Новосїлцї, місцевостях, які належать до округа доручень ц. к. уряду почтового в Ґермаківцї, складницї почтові зі звичайним кругом дїланя. Складницї будуть получені з ц. к. урядом почтовим в Ґермаківцї за помочию пішого післанця, шість разів тижного м жи почтовою складницею в Новосїлках (через Залїсє) а урядом почтовим в Ґермаківцї.

Наука, штука і лїтература.

— **На народній роботї. Борис Грінченко. Праця і заслуги.** Написав *Др. Іван Брик.* З ілюстрациями. Львів 1910. Видавництво Тов-а „Просьвіта“ у Львові. Стор. 46, 16-ки. Цїна 20 сот. Зміст книжочки: Вступ. Борис Грінченко (молодий вік). Грінченко письменник. Гр-о популяризатор. Гр-о і українська школа. Гр-о як учений. Грінченко громадский дїяч. Останні хвилї і похорон.

— **Карта України.** Бидавництво „Днїпро“ в Одесї видало карту України в красках. Ту саму карту видано на листових картках.

— **Есперачтский підручник** в україньскій і росийскій мові вийшов накладом одеского видавництва »Днїпро«.

Хатнє лихо.*)

Та журбаж моя журба,
[лихая!
Тиж мене зсушила,
З білих ніг звалила...
Народня пісня.

Біда, кажуть, не по дереву ходить, а по людях...

Яке горенько чинить нам ота монополія! **) „Хоч з мосту та в воду“!...

Кажуть, і попечителї є, що про сьвітло дбають, — щоб в наше віконечко засьвітило сонечко, та пропустило нам сьвітла! А тут такий мистець проявив ся, що й сам його „пропустив“, в монополію ходивши.

Вчера прийшов мій чоловік і „пропустив“ того сьвітла: двоє вікон розбив!

Прийшли аж у трьох; всї такіж, як і він — пяні...

— Давай їсти! — кричить мій пустовійт...

— Щож я тобі дам?! —

— Давай, кажу! миттю!... Зараз топи!

— Яж уже витопила.

— Топи знов і вари! —

— Щож я тобі варити му? Є тілько пять вюнів.

Він зараз за макітру, вивернув тісто... кухоль — храп об землю, розбив, тільки черепки посипались... А ті два бовдури, вирячивши очі, стоять...

— Давай їсти! —

— Та кажуж тобі, нема нїчого.

Став лазити по полицях. І знайшов осьмушку олії; зараз за миску, вилив, сїли і в трьох іззїли, вмочаючи хлїб. — Ну, подумай, — кажу, — як менї з таким бушовалом жити, як ти!... і йти у далеку сторону, у пустиню, аж на Сібір! „Там добре, кажуть, де нас нема, а прийдеш, то зараз і погіршає“. Тут таке виробляєш, не соромиш ся людей, а там... Бери хлопця, а дївчини я не дам, хоч і вбий мене!... Тут же все позводив, землю й добру одежину, на горівку, і дїтям нїчого не зоставив.. Диви ся: небожата твої й брати — живуть, як маки цьвітуть, і жінки їх у

*) Подаємо отсю сумну картину нашої письменницї Ганни Барвінок (Кулїшевої), яка кидає яскраве сьвітло на відносини на Українї. А при сїй нагодї вже не вперший раз звертаємо увагу на „Рідний Край“ ілюстровану часопись видавану в Києві д. О. Косачевою (О. Пчілкою). Доси часопись ся була тижневником, а на сором 30 мілїоновому народови була приневолена перемінити ся на виданє тричі в місяць, хоч передплата річна 3 рублї а з ілюстрованим додатком для дїтий »Молода Україна« 4 рублї. Деж сї україньскі семї, що живуть собі і обходять ся без такої гарної часописи? Ось се також сумна ілюстрация, що у нас припадають до вподоби »перчені« часописи, бо вже піднебінє втратило здоровий смак! Тимто звертаємось до нашої суспільности, щоби засилала передплату на „Рідний Край“ з »Молодою Україною« в редакцию: Київ, Благовіщеньска ул. ч. 101. кв. 4. (4 карбованцї на рік або 2. р. на півроку). — *Ред. Руслана.*

**) Горівка, на котру заведено в Росиї монополь. — *Ред. Русл.*

повазї: А ми?! У їх сини, — один столяр, другий кравець, дітей грамоти понавчали. І батькові старому любо на їх позирнути. До Божого дому увійдуть. на крилосах співають, мов янголи з неба. В бесїду слово вставить котрий, все до речі. Сами чепурні, зодягнені, до людей привітні, прикидливі. А наші?... Сумні... Сидять, надувшись мов сичі, і нї до кого й не озвуть ся словом. Мов язики поприсихали, мов грішники які... Мов ростина без сонця ростуть, без Бога, без людей... Нї краси в їх, нї розуму...

Отсе все через їх неподобного батька! Чим вони винні перед тобою? За що ти їх розорів-обидив? І нивкаж моя пішла в ту гущу!...

Хочуть, — кажуть люде, — щоб людність по селах сама боронилась од сїві пошести; горівчаної... З когож тих виборців вибирати, колиж мало не всї покота лежать... Хіба з парубків, що бережуть себе через те, що грошей та волї такої нема, бо ще під опікою батьків знаходять ся... та всеж таки, инші люде про сьвітло клопочуть ся, а ти — то своїм горівчаним духом, импитом, його ще пригасиш, хоч би й справдї було!

— Мовчи, мовчи, а то я швидко тобі баки забю! Підеш ти зо мною, підеш!...

— Куди? у Томську? на Сібір?... Піду до чужих людей з дївчиною у найми, а з тобою не піду... Що люде журять ся про долю дітей, бють ся як риба об лїд, і на все, на що не озирнуть ся около, то й про чужу долю у їх серце сохне, кровю окипає. А ти? нї про що негоруєш, все переступаєш, без болю в серцї... Втратив совість!... Чи не гіркож менї оте все почувати! горенько моє!... Нї Богу, нї людям! А тоб то я пішлаб сьвіт заочима з таким!

Так дітей жаль, — мов безбатченки!... Ось хлопець — як плаче... Як у мене серце рветь ся, сама собі ради не дам!... Хоч буду вік у кулаки трубити, а з тобою не поєднаю ся... У наймах — як би там погано не було, то я знатиму, що я в наймах, — жалю мало! а тут я — хазяйка. Я мати своїм дітям, ти мене за хазяйку брав, а тепер кулаки на менї потираєш, шматка хлїба не проглину, щоб його не обмочити сльозою...

— О, ви, жінки, вмієте „курзу-верзу« плести! Вам усе погано! сами чисті як — сніг!.. ваш язик — як жало осине... як запорощите, так куди!

Ек правда! Тілько й нашого.. Виж нам язики позагострювали!

— Чи яж не роблю! що ти плещеш?

Я тебе сим не дорікаю: робиш, як найперший робітник на селї; та тількиж у монополїю й достачаєш свій заробіток. Ти й сїно возив, ти й косив, — та хоч би по бублику дітям приніс! А то все на карти. Иншої собі розваги не придумаєш. Прийдеш до дому, иноді й ґудза на лобі несеш, — може, й об лутку набєш, хиляючись, веселощів десь набравшись. І нам відтіль сьвітла принесеш, — вікна повибиваєш, та ще й того не постерігаєш, що зима на дворі; та й сам як хуртовина ревеш!...

Прийдеш до дому, — дітки зодягнені, і сам руку до страви простягаєш, а того й не постерішаєш, що в нас одні чоботи на трьох: поки хлопець із школи вернеть ся, то я по такому морозу соваюся в обірваних шкарбанах. Але не те жалко, а те, що ти не при собі!...

— Гляди, щоб тобі в потилицю не дав!

Не здивуєш!... Дивиш ся пак на діти й не попитаєш: де ся одежина, що на їх, взяла ся? Чи мають вони, або я, — чоботи? Чи мають їсти, пити?... Як би не молотїлка, що піду та зароблю, то й пропалиб..

— Та яж роблю.. От і позавчора приніс мішок з борошном з вітрака.

Ну, так що? А хто віяв? хто кукіль підточував... Та яж і у млин з хлопцем одімчала, самотушки.

— А я приніс на плечах

Тобі до нас не рівнатись! Хлопцеви од Пречистої пішов тільки ще дванадцятий годок, а я уже його в тягло запрягла...

— Ужеж менї за тебе не сїсти мички микати, чи прясти...

— Звісно, не прясти! Та колиб же ми твого дїла не робили!... І як же тут з тобою йти? Сльози обіймають від самої думки...

— Годї, годї! — угрущати...

— „Чужа сторона без вітру шумить“... Там зовсїм загинемо...

— „Поговори до гори“... Кажиж, чи підеш? Бо як схочу, то я собі зараз придбаю иншу жінку, таку, таку, що краще тебе!... У тебе ластовиння на виду — обличчя, мов сороче яйце, поцятковане.. а то буде біла, біла, румяна як калина!...

— Аби мати у дітей була, а не мачуха! І таку вже, як я, тепер не заманиш. І сам ужовк, як гарбуз. Я од горя така, та од роботи: а ти втомив ся, переводячи майно, що нам батьки наші заробляли.

— Ходїм, кажу, ходїм! — Та при сьому тричі в спину кулаком...

(Конець буде).

Видає і відповідає за редакцию Сьмен Ґорук

Телеґрами

з дня 3. вересня

Берлїн. Vossische Ztg доносить з Атен, що кретийска справа так заострила ся, що грецка рада мінїстрів рішила зарядити мобілїзацию.

Жовква. Нинї отворено тут хлїборобско-промислову виставу в присутности мінїстра Дулємби, намісника д-ра Бобжиньского і ин.

Петербург. В Одесї занедужало на чуму кількох жовнїрів в касарнях.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	10·05
Кракова	7·27	10·10	1·15 Б	**8·40**	**2·30**
Тарнова	—	—	1·05	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	**2·05**	5·53	9·30
Черновець	—	—	—	**6·35**	**12·20**
Станиславова	5·45	—	—	—	—
Коломиї	—	10.21	—	—	—
Ходорова	5·15 Г				
Стрия	7·28	11·45	4·25	7·41	11·02
Стрия				10·19Д	
Самбора	8·00	9·58	2·00		9·00
Рави рускої	7·32	12·00	—	8·00	—
Яворова	8·15	—	5·00	—	—
Брухович	7·32	1·05 Л	1·[illegible]3 З	8·00	9·25 З
Брухович	7·49 К	1·20	4·[illegible]0 З	3·26К	—
Підгаєць	—	11·15	—	—	
Винник		—			12·10
Янова	8·15	1·10 К	5·00	9·26 К	10·07К
Любіня	8·00	9·38	2·00	9·00	11·40Р
На Підзамче з:					
Підволочиск	7·01	11·40	**2·00**	5·17	10·13
Бродів	7·01	—	**2·00**	5·17	10·12
Підгаєць	—	10·54	—	9·44	—
Винник	7·26	—	—	6·29	11,55А
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10·[illegible]3	—	9·28	—
Винник	7·10		—	6·13	11·39А

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·45	**8·25**	**3·15**	**6·55**	11.15
Кракова	6·04	8.40	3·55	7·45	**12·40**
Кракова	—	—	**2·45**	6·04	—
Мшани	—	—	3·30	5·41	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	8·10	11.10
Черновець	6·10	9·35	—	—	10·35
Черновець	—	**9·10**	**2·23**	—	**2·56**
Станиславова	—	—	2·52	—	—
Коломиї	—	—	—	5·59	—
Ходорова	—	—	—	8·23 В	—
Стрия	7·30	10·15	1·45	6·50	11·25
Самбора	6·00	9·05	3·40	—	10·40
Рави рускої	7·34		2·30	7·10	11·35 З
Яворова	8·20		—	6·30	—
Брухович	6·13	10·05Л	2·35 З	8·38 З	11·35 З
Брухович	7·34	12·25 З	4·24 З	7·10	
Підгаєць	5·58			6·16	
Янова	8·20	10·20К	1·35 Н	3·35	6·39 К
Любіня	6·00	9·05	2·15 Р	3·40	10·40
З Підзамча о:					
Підволочиск	6·35	11·00	**2·31**	8·33	11·32
Бродів	6·35	11·00	**2·31**	8·33	—
Підгаєць	6·12		—	6·30	—
Винник			1·30		11·35А
З Личакова до:					
Підгаєць	6·31			6·50	
Винник			1·49		10·54

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим другом. — *) Лише в неділї.

А = лише в середи і суботи. — Б = від 1/6 до 30/9 щоденно; В = в день перед кождою неділею і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій неділї і сьвяті обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в неділї і рим.-кат. сьвята. — З = від 1/6. до 30/9. щоденно. — К = від 1/5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1/6 до 31/8. щоденно — Н = від 1/5. до 11/9. в неділї і рим. кат сьвята. — Р = від 15/5. до 11/9. в неділї і рим кат. сьвята.

З друкарнї В. А. Шийковського.